

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. balandžio 19 d.
(OR. en)

8996/24

EDUC 131
DIGIT 118
SOC 291

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Dirbtinis intelektas švietimo ir mokymo srityje. Technologinių inovacijų ir kokybiško švietimo visiems derinimas – <i>Politiniai debatai</i>

Po konsultacijų su Švietimo komitetu pirmininkaujanti valstybė narė parengė pridedamą diskusijoms skirtą informacinį pranešimą; jis pateikiamas kaip pagrindas politiniams debatams, įvyksiantiems 2024 m. gegužės 13 d. Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos posėdyje.

**Dirbtinis intelektas švietimo ir mokymo srityje. Technologinių inovacijų ir kokybiško švietimo
visiems derinimas**

Pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas

Dėl galimybių, kurias suteikė didesni kompiuterijos pajėgumai, duomenų prieinamumas ir pažanga algoritmų srityje, dirbtinis intelektas (DI) tapo didžiausia mūsų laikų technologine revoliucija. Gerinant prognozavimą, optimizuojant operacijas ir individualizuojant skaitmeninius sprendimus asmenims ir organizacijoms, DI naudojimas gali suteikti pagrindinį konkurencinį pranašumą siekiant remti socialiniu požiūriu naudingus švietimo ir mokymo rezultatus. Atsiradus generatyviniams DI modeliams kilo daug klausimų ir diskusijų, tai pradėjo daryti poveikį įvairių rūšių aplinkai, įskaitant žiniasklaidą, švietimą, mokymą ir mokslinius tyrimus.

Pokyčiai ir iniciatyvos Europoje

2019 m. lapkričio mėn. Suomijos pirmininkavimo laikotarpiu valstybės narės pripažino DI potencialą užtikrinti įtraukesnį, skatinamąjį ir individualizuotą švietimą, taip pat susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su etikos aspektais, duomenų apsauga ir pedagogo profesijai kylančiais iššūkiais¹. Jos susitarė, kad turėtų būti siekiama patikimai ir atsakingai integruoti DI į švietimą ir mokymą Europos lygmeniu.

¹ Dok. 13297/19.

2020 m. rugsėjo mėn. Europos Komisija priėmė 2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planą². Veiksmų plane pabrėžiama, kad reikia skatinti efektyvią skaitmeninio švietimo ekosistemą ir gerinti skaitmeninius įgūdžius bei kompetencijas, reikalingus skaitmeninei transformacijai. Jame paskelbta, kad bus parengtos *Dirbtinio intelekto (DI) ir duomenų naudojimo mokymo ir mokymosi srityje etikos gairės pedagogams*³, kad būtų sukurtas tvirtas pagrindas mokytojams ir mokyklų vadovams saugiai, apgalvotai ir etiškai plačiau naudotis šiomis technologijomis. 2023 m. lapkričio mėn. Taryba priėmė dvi rekomendacijas dėl pagrindinių sėkmingo skaitmeninio švietimo ir mokymo įgalinamųjų veiksnių⁴ ir dėl skaitmeninių įgūdžių ir kompetencijų ugdymo švietimo ir mokymo srityje gerinimo⁵. Jose visų pirma pabrėžiama, kad labai svarbu remti švietimo bei mokymo įstaigas ir neformaliojo mokymosi įstaigas, taip pat mokytojus, profesijos dėstytojus ir kitus švietimo darbuotojus, kad jie išsiugdytų geresnį supratimą apie tokias naujas ir besiformuojančias technologijas kaip dirbtinis intelektas ir jie galėtų jomis patikimai ir saugiai naudotis, kad būtų gerinamas mokymas ir mokymasis.

Dirbtinio intelekto akto projektu⁶, kuris netrukus bus priimtas, siekiama užtikrinti pusiausvyrą tarp būtinybės išlaikyti technologinių inovacijų ir plėtros galimybes kartu užtikrinant, kad būtų išsaugotos pagrindinės teisės.

² COM(2020) 624 final.

³ Europos Komisija, Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinis direktoratas, „Dirbtinio intelekto (DI) ir duomenų naudojimo mokymo ir mokymosi srityje etikos gairės pedagogams“, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022 m.

⁴ 2023 m. lapkričio 23 d. Tarybos rekomendacija dėl pagrindinių sėkmingo skaitmeninio švietimo ir mokymo įgalinamųjų veiksnių (OL C, C/2024/1115, 2024 1 24).

⁵ 2023 m. lapkričio 23 d. Tarybos rekomendacija dėl skaitmeninių įgūdžių ir kompetencijų ugdymo švietimo ir mokymo srityje gerinimo (OL C, C/2024/1030, 2024 1 23).

⁶ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas) ir iš dalies keičiami tam tikri Sąjungos teisėkūros procedūra priimti aktai (COM(2021) 206 final).

Besimokančių asmenų ir mokytojų įgūdžių bei kompetencijų gerinimas

Besimokančių asmenų ir mokytojų skaitmeninių įgūdžių ir kompetencijų klausimas yra ypač svarbus. Tai apima įgūdžius ir kompetencijas, susijusius su DI ir jo taikymu mokymosi srityje, profesinėje aplinkoje, o kalbant plačiau – visų žmonių, kaip Europos piliečių, gyvenime. *Piliečiams skirtos Europos skaitmeninės kompetencijos sistemos („DigComp“) 2.2 versija*⁷ buvo atnaujinta 2022 m. kovo mėn., siekiant atsižvelgti į su DI susijusius įgūdžius, pavyzdžiui, DI priemonių veikimo būdus, DI ir naudotojo sąveiką, taip pat gebėjimą suprasti šias priemones ir jų trūkumus.

Mokymasis visą gyvenimą ir įtrauktis

Dėl DI gali iš esmės pasikeisti mokymosi visą gyvenimą metodai ir praktika. Jis suteikia galimybių individualizuoti mokymąsi, padėti besimokantiems asmenims bet kuriuo metu, nustatyti tinkamas mokymosi trajektorijas, sukurti įvairią, interaktyvią ir įtraukią mokymosi aplinką: šios galimybės pasižymi didžiuliu potencialu remti mokymąsi ir kovoti su nelygybe šioje srityje. DI priemonės galėtų padėti mokyti ir emancipuoti asmenis, kurie turi tik ribotą galimybių naudotis tradicinėmis švietimo ir mokymo sistemomis. Tačiau, jei šios inovacijos bus skatinamos tik ekonomine nauda, esama realios rizikos, kad sustiprės skaitmeninė atskirtis tarp besimokančių asmenų, kurie gali naudotis našiomis, tačiau galimai brangiomis mokymosi priemonėmis, arba tokių galimybių neturi, ir tarp tų, kurie yra arba nėra įgiję įgūdžių ir kompetencijų, reikalingų šioms priemonėms įvaldyti. ES ir jos valstybės narės privalo užtikrinti, kad ši diskriminacijos ir nevienodų galimybių rizika būtų apribota.

⁷ Vuorikari, R., Kluzer, S. and Punie, Y., DigComp 2.2: *The Digital Competence Framework for Citizens - With new examples of knowledge, skills and attitudes* („Skaitmeninių kompetencijų sistema piliečiams. Nauji žinių, įgūdžių ir nuostatų pavyzdžiai“), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2022 m.

Mokytojų ir profesijos dėstytojų vaidmuo

DI taip pat gali padėti mokytojams ir profesijos dėstytojams įgyvendinti veiksmingą, į besimokančius asmenis orientuotą mokymąsi, atsižvelgiant į konkrečius poreikius, skatinant pedagoginę diferenciaciją ir plėtojant prisitaikomąjį mokymąsi. Dėl plačiai paplitusio DI naudojimo mokymosi aplinkoje ir visuomenėje tikriausiai bus persvarstyta mokymo praktika, nesumažinant mokytojo vaidmens. Siekiant išvengti nesaugumo, visų pirma teisinio nesaugumo, susijusio su DI priemonių naudojimu, labai svarbu remti mokytojus ir profesijos dėstytojus, kai jie pradės naudotis šiomis naujomis technologijomis. DI turėtų prisidėti prie mokytojų ir profesijos dėstytojų gerovės palengvinant jų praktiką, o ne galimai nuvertinant mokytojo profesiją.

Socialiniai ir etiniai klausimai

Nauji iššūkiai yra susiję su sintetinės sankaitos, DI manipuliuojamo žiniasklaidos turinio ir generatyvinių DI modelių sukurtų išvedinių identifikavimu. Besimokančių asmenų informuotumo didinimas šiais klausimais neturėtų apsiriboti propaganda ir demokratinių vertybių išsaugojimu. Skaitmeninė dezinformacija ar klaidinga informacija taip pat trukdo ugdyti tokius įgūdžius kaip analitinis mąstymas, kritinis mąstymas, problemų sprendimas ir nepriklausomas mokymasis.

Atsižvelgdama į pateiktą informaciją, pirmininkaujanti valstybė narė prašo ministrų pasikeisti nuomonėmis ir pasidalyti patirtimi šiais klausimais:

1. Kaip nacionalines švietimo ir mokymo sistemas būtų galima parengti DI keliamiems iššūkiams ir kartu kuo geriau išnaudoti jo teikiamas galimybes? Ar dirbtinis intelektas jau daro poveikį jūsų nacionalinėms švietimo ir mokymo sistemoms?
2. Kokių priemonių būtų galima imtis Europos lygmeniu, konsultuojantis su valstybėmis narėmis, siekiant kuo geriau pasinaudoti DI švietimo ir mokymo srityje, kartu užtikrinant kokybišką švietimą visiems?